

Haar woorden deugen, nu haar daden

Wie had dat ooit gedacht? Dat we op Volksgezondheid nog eens een staatssecretaris zouden krijgen die hardop zou zeggen dat het in de zorg in de eerste plaats moet gaan over mensen en dat kwaliteit en menselijke aandacht hierbij het uitgangspunt zijn. Dat stemt hoopvol.

Staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten heeft zich voorgenomen om een brug te slaan tussen de mensen in de zorg en de mensen die het beleid maken. Met "mensen in de zorg" bedoelt ze neem ik aan mensen die dagelijks in contact staan met zorgbehoevende ouderen. Mensen die zij belangrijk noemt. Omdat ze tot voor kort een van hen was, slaagt ze er moeiteloos in om haar boodschap in een herkenbare taal te gieten. Een zin als: "Als mensen ziek worden is dat al naar, maar als zij ook nog afhankelijk zijn van anderen voor heel persoonlijke dingen zoals naar de wc gaan, dan zie je dat als familie met intense droefheid gebeuren" ademt de taal van het hart, de taal van zorgverleners.

Over hun hoofden heen richt de staatssecretaris zich ook tot de bestuurders in de zorg. Om hen te bereiken, gebruikt ze andere taal. Dat is nodig, want bestuurders leven nogal eens in een andere wereld dan zorgverleners. Ze wijst hen op hun eigen verantwoordelijkheid waar het de vormgeving van de zorg betreft. Voorschrijven hoe lang bepaalde taken mogen duren of van minuut tot minuut bijhouden welke zorg er gegeven wordt, noemt zij niet wenselijk. Haar boodschap is helder: als je als bestuurder voor stopwatchzorg kiest, dan is dat je eigen keuze. Het kan ook anders.

Maar bestuurders die compromisloos kiezen voor vraaggericht werken, roeien de laatste jaren tegen de stroom in. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, sinds kort de nieuwe thuisbasis van mevrouw Veldhuijzen van Zanten, heeft immers ten aanzien van de ouderenzorg tien jaar lang met overtuiging de kaart van de marktwerking uitgespeeld en dat is niet zonder gevolgen gebleven.

Door de nadruk te leggen op ondernemerschap heeft men de deur open gezet voor bestuurders van buiten de sector, die het wel aardig vonden om hun kunsten een keer in de ouderenzorg te vertonen. We hebben gezien waar dat toe geleid heeft: fusies, reorganisaties, torenhoge beloningen, goudgerande vertrekpremies, fraudes en faillissementen. Er is wat geld weggelekt. Geld dat natuurlijk aan zorg besteed had moeten worden.

Door het streven naar doelmatigheid zo nadrukkelijk op de voorgrond te plaatsen, heeft men aanbodgerichte lopende band zorg aangemoedigd en daarmee de zorg in haar wezen aangetast. Om daarna de gerealiseerde besparingen af te romen, waardoor de ouderenzorg niet alleen haar hart kwijt is geraakt, maar ook nog eens is uitgekleed.

De gevolgen van dit desastreuze beleid poets je niet zomaar weg. De staatssecretaris zal meer dan een regeerperiode nodig hebben om de ouderenzorg uit het moeras te trekken. Om zorgaanbieders bijvoorbeeld weer zover te krijgen dat ze hun focus op de korte termijn los laten en langjarig gaan investeren in de deskundigheid en de persoonlijke kwaliteiten van zorgverleners. Dan doe je echt iets aan het verhogen van de kwaliteit van zorg.

Ik hoop dat de staatssecretaris haar rug recht weet te houden. Haar woorden deugen, nu haar daden. Ze wil de kwaliteit van de ouderenzorg verhogen met behulp van een speciaal kwaliteitsinstituut. Dat heb je niet van de een op de andere dag op poten staan. Gelukkig is er iets waarmee zij onmiddellijk kan beginnen: ondermaats presterende verpleeghuizen in een vroegtijdig stadium opsporen, doorlichten en aanpakken. Zo nodig middels een bewindvoerder.

Elke keer als er extra geld naar de ouderenzorg gaat of als geld dat nu weggelekt beschikbaar komt voor de directe zorgverlening, kan ze de lat vervolgens een stukje hoger leggen. Zo wast ze als het ware de ouderenzorg van onderop schoon.